

Nr 9.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av två till Hanekinds häradabor anslagna, i Kärna socken belägna lägenheter; given Stockholms slott den 12 januari 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Birger Ekeberg.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 januari 1924.

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Ekeberg anmäler en av sadelmakaren G. F. Borg och änkan Charlotta Englund uti underdänig skrivelse den 10 februari 1921 gjord anhållan, att Kungl. Maj:t måtte medgiva dem att friköpa tvenne av dem under nyttjanderätt innehavda, till Hanekinds häradabor anslagna, i Kärna socken av Östergötlands län belägna jordlägenheter.

Föredraganden anför härvid följande:

Genom Kungl. Maj:ts resolution den 13 december 1672 på framställning och besvär av allmogen i Hanekinds härad medgavs, att vissa närmare angivna å allmanningarna därstädes upptagna så kallade häradsluckyor samt skogvaktartorp finge med den inkomst, därav då kunde falla, under häradet behållas och njutas »till styrka i dess inkomst till rättens uppehälle och justitiens befordrande». Denna upplåtelse bekräftades därefter genom resolu-

tioner den 14 oktober 1675 och den 22 december 1697. Sedermera hava de sålunda upplåtna lägenheterna med visst undantag blivit utbytta mot andra å allmänningsarna upptagna lyekor och torp.

Efter därom av Kungl. Maj:t i proposition till 1910 års riksdag, nr 76, avlåtet förslag, beslöt riksdagen för sin del godkänna skedd försäljning av en utav de till Hanekinds häradsbor anslagna lägenheterna. Därefter meddelade Kungl. Maj:t i skrivelse till länsstyrelsen i Östergötlands län den 22 september 1916 föreskrifter angående dispositionen av avkastningen utav köpeskillingen för den försålda lägenheten. Enligt nämnda föreskrifter skall köpeskillingen utgöra en fond, vilken ej får till kapitalet minskas, samt göras fruktbarande genom medlens utlånande mot fullgod säkerhet av inteckning i fast egendom inom halva taxeringsvärdet eller pant av svenska statens eller allmänna hypoteksbankens eller andra därmed till säkerheten jämförliga obligationer eller genom inköp av dylika obligationer eller insättning i säker bankinrättning, vars reglemente blivit fastställt av Kungl. Maj:t. Avkastningen av häradsjordarna samt den å fonden uppkommande årliga behållningen skall, sedan en tiondel av samma behållning årligen tillgodoförts fonden att med fondens kapitaltillgång för beständigt förenas, användas sålunda, att, sedan avdrag gjorts för kostnaderna för fondens förvaltning av återstoden häradsförvaldingen i Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds härads domsaga — numera ingående i Linköpings domsaga — skulle bekomma en tredjedel och nämnden i Hanekinds härad en tredjedel samt återstående tredjedelen användas till underhåll av domsagans tingshus, såvitt anginge Hanekinds härads andel däri. De sålunda meddelade föreskrifterna hava enligt Kungl. Maj:ts beslut den 12 maj 1917 förklarats skola äga tillämpning jämväl beträffande medel, som influtit vid viss expropriation av mark från de lägenheter, varom nu är fråga.

De lägenheter, om vilkas friköpande nu gjorts framställning, äro belägna å så kallad häradsjord, vilken i gällande jordebok för Kärna socken redovisas bland kronoegendomar under allmän disposition, jordlägenheter, såsom Häradslyekor nr 1, fyra stycken. Av handlingarna i ärendet inhämtas beträffande lägenheterna i övrigt följande. Lägenheterna, vilka sedan lång tid tillbaka innehafts den ena, benämnd Charlottenborg, av änkan Englund och den andra, som benämnes Fredriksborg, av G. F. Borg, äro belägna intill varandra, den förstnämnda lägenheten norr om den sistnämnda. I öster och nordost begränsas lägenheterna av allmän väg. I söder tillstöta stamägorna, vilka benämnas Häradsmarken. Lägenheterna, som vid i början av år 1921 hållen lantmäteriförrättning uppmätts, innehålla i areal, lägenheten Charlottenborg 950 kvadratmeter och lägenheten Fredriksborg 740 kvadratmeter. Å vartdera området finnas vederbörande brukare tillhöriga boningshus och bodbyggnad ävensom av brukarna anordnad mindre trädgårdsanläggning. Områdena äro inhägnade. De bestå av sandjord, vilken emellertid under årens lopp blivit betydligt förbättrad genom gödning och tillförande av mulljord. Någon skog finnes icke å områdena.

Vederbörande jägmästare har vid i juni 1921 verkställd värdering upptagit värdet å lägenheterna efter 70 öre för kvadratmeter till 665 kronor för lägenheten Charlottenborg och 518 kronor för lägenheten Fredriksborg.

Det årliga arrendet för lägenheterna utgör 25 kronor för vardera.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har uti infordrat utlåtande, under förmälan att länsstyrelsen icke hade sig bekant någon anledning för jordens bibehållande i allmän ägo, tillstyrkt bifall till ansökningen, varjämte länsstyrelsen yttrat sig angående sättet för köpeskillingarnas bestämmande ävensom angående de influtna medlens förvaltning.

Likaledes har domänstyrelsen efter vederbörande skogsstatstjänstemäns hörande tillstyrkt bifall till ansökningen.

Även kammarkollegium har i ärendet avgivit utlåtande samt härvid bifogat infordrade yttranden av vederbörande häradshövding samt av Hanekinds häradsbor och häradsnämnd. I nämnda yttranden hava föreslagits ett pris av en krona per kvadratmeter, vilket pris änkan Englund och Borg skriftligen förklarar sig godkänna. I sitt utlåtande har kammarkollegium hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att medgiva försäljning av ifrågavarande jordområden under villkor att köpeskillingarna bestämdes av tre gode män, av vilka sökandena, en var för sin lägenhet, ägde utse en, häradsborna en och länsstyrelsen den tredje, dock att lägsta köpeskillingen skulle vara en krona per kvadratmeter, samt att inflytande köpeskillingar skulle förvaltas och disponeras i enlighet med föreskrifterna i förut omförmälda skrivelse den 22 september 1916.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för sin del medgiva,

att ifrågavarande till Hanekinds häradsbor anslagna områden må försäljas under villkor att köpeskillingarna bestämmas i enlighet med av kammarkollegium i dess yttrande angivna grunder samt att de influtna medlen överlämnas till den i Kungl. Maj:ts skrivelse till länsstyrelsen i Östergötlands län den 22 september 1916 omförmälda fond och förvaltas i enlighet med de för fonden föreskrivna bestämmelser.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täckes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skall till riksdagen avlätas proposition av den lydelse bilaga . . . till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

E. Lindström.